

UNIVERSITETET I OSLO

OLDSAKSAMLINGEN
VIKINGSKIPSHUSET

FREDERIKS GATE 2, OSLO 1
TELEFON (02) 33 00 70

UNIVERSITY MUSEUM OF
NATIONAL ANTIQUITIES
VIKING SHIP MUSEUM

FREDERIKS GATE 2, OSLO 1

BESTYRRER:
PROF. DR. SVERRE MARSTRANDER

OSLO, 5. august 1975.
REF.:

Journalist Bjørn Knoph,
"Fremtiden"
2300 Hønefoss.

Viser til vår telefonsamtale den 4. dm og sender Dem noen tegninger av oldsakene som kom for dagen på gården Grønvold i Ådal. Folk ble oppmerksom på funnet under planeringsarbeide. Sakene ble funnet i de oppkjørte massene og lensmannen ble varslet. Det var også lensmann Rolf Stubdal som bragte dem inn til Universitetets Oldsaksamling. Funnomstendighetene er karakteristisk for en bestemt gravskikk i vår forhistorie. Særlig under planeringsarbeide støter en på de gravene som er anlagt under flat mark, uten noen markering oven jord. Tidligere da folk ennå gikk bak ploegen og så hva de støtte borti, kom der også mange slike funn for dagen under våronnen. Så det er nok ikke bare romantikken som forsvant med mekaniseringen av jordbruket.

Oldsakene er av jern og følgelig må vi være i jernalderen. Sammen- setningen tyder absolutt på en grav. Men på grunnlag av oldsakene selv kan vi plasere funnet meget nøyere.

Hovedvåpenet er et langt, enegget sverd uten hjalt og knapp. (se fig 1) Klingen må opprinnelig ha vært omkring 75 cm lang. Den er kraftig bøyet midt på. Trolig er det bulldozerens skyld, men det kan også være at det ble gjort ubrukelig før det ble lagt ned i graven - en kunne jo aldri vite om mannen kunne komme til å gå igjen!

Denne eneggede sverdtypepen var omtrent eneherkende i bevegningen gjennom den perioden vi kaller merovingertiden i.e. 600-800 e.Kr. Såpass stort som sverdet er, hører det nok hjemme i 700-tallet.

Sammen med sverdet fantes også et underlig redskap som består av en

oval ring med 3 runde jernringer tredd innpå. I enden er der heftet på en slags fal. (se fig 2) Ærlig talt vet vi ikke hva redskapet har vært brukt til. Arkeologene kaller det en "rangle" men vi har en mistanke om at det har hørt til seletøyet. Om noen av Deres lesere kanskje skulle ha et bedre forslag er vi interessert. Men stykket kan datere funnet nærmere: denne slags "rangler" viser seg først henimot slutten av perioden, på overgangen til vikingetiden.

I løpet av merovingertiden kommer hele redskapskulturen inn i gravgodset i en nesten overveldende grad. Snekkerredskap, smedverktøy, jordbruksredskap, kjøkkentøy, sysaker og vedredskap av et eller annet slag finnes nesten alltid selv i den mest krigersk utseende grav. Kanskje er det en tilfeldighet, men sammensetningen av gravgodset synes nesten å fortelle oss et helt lite livsløp. Vi synes å ane både bygdesmeden og bygdesnekkeren. Dette synes å tyde på at de første virkelige håndverkere etablerte seg. En mann med godt håndlag kunne få oppdrag fra andre, og etter hvert ble det kanskje hovedbeskjeftigelsen.

Men det er våpnene som vanligvis utgjør hoveddelen av gravgodset, og som legger beslag på interessen. Av en eller annen grunn er det våpnene som helst taler til fantasien. Utenom sverdet opptrer øksen, skjoldbullen og en spydspiss som nesten obligatoriske i enhver mannsgrav. Det har trolig også vært til stede i funnet på Grønvold, og i løpet av de nærmeste ukene kommer en representant for Universitetets Oldsaksamling til å dra oppover for å ta funnstedet nærmere i øyensyn. At her har vært mer tyder de øvrige småsakene som kom inn på. Her er en liten ^{et sigdblاد,} pilespiiss, noen jernbeslag og litt kull. Beslagene må jo ha hørt til et eller annet, men det er for lite til at en kan bestemme hva.

Jeg håper denne lille foreløbige redegjørelsen for funnet kan være av interesse og lover å kontakte Dem om der skulle dukke opp mere.

med vennlig hilsen

Geir Helgen
konservator

5. august 1975.
BHL/EN

Herr Torfinn Høe,
Rute 2037,
3500 HØNEFOSS.

Gjennom lensmann Rolf Stubdal fikk Oldsaksamlingen forleden inn et enegget sverd og noen andre jernsaker, funnet av Dem på Deres gård Grønvold, Adal, Ringerike.

En representant for Oldsaksamlingen vil i nær fremtid undersøke funnstedet nærmere og kontakter Dem på forhånd m.h.t. tidspunktet. Da det sikkert dreier seg om et gravfunn og det er sannsynlig at den døde hadde flere gjenstander med seg i graven, vil vi be Dem vennligst unnlate å grave mer på eller omkring stedet.

Vi takker Dem foreløpig for at De så raskt leverte inn funnet til Lensmannen. Vi er meget glade over å ha det i våre samlinger, og vi vil når etterundersøkelsene er avsluttet, skrive nærmere til Dem om dette interessante gravfunnet.

Som De kanskje vet har De etter loven krav på "finnerlønn". Hvor stor denne kan bli er det på nåværende tidspunkt umulig å si noe om. Skulle ~~man~~^{De} heller ønske å skjenke funnet som en gave til museet, vil vi sende Dem vårt takkediplom og et godt bilde av gjenstandene.

Vi hører gjerne fra Dem i sakens anledning.

Vennlig hilsen

Birgit Heyerdahl-Larsen

Gjenpart til lensmann Rolf Stubdal, Adal, 3525 Hallingby.

5. august 1975.
BHL/EN

Herr Torfinn Høe,
Rute 2037,
3500 HØNEFOSS.

Gjennom lensmann Rolf Stubdal fikk Oldsaksamlingen forleden inn et enegget sverd og noen andre jernsaker, funnet av Dem på Deres gård Grønvold, Adal, Ringerike.

En representant for Oldsaksamlingen vil i nær fremtid undersøke funnstedet nærmere og kontakter Dem på forhånd m.h.t. tidspunktet. Da det sikkert dreier seg om et gravfunn og det er sannsynlig at den døde hadde flere gjenstander med seg i graven, vil vi be Dem vennligst unnlate å grave mer på eller omkring stedet.

Vi takker Dem foreløpig for at De så raskt leverte inn funnet til Lensmannen. Vi er meget glade over å ha det i våre samlinger, og vi vil når etterundersøkelsene er avsluttet, skrive nærmere til Dem om dette interessante gravfunnet.

Som De kanskje vet har De etter loven krav på "finnerlønn". Hvor stor denne kan bli er det på nåværende tidspunkt umulig å si noe om. Skulle ~~man~~^{De} heller ønske å skjenke funnet som en gave til museet, vil vi sende Dem vårt takkediplom og et godt bilde av gjenstandene.

Vi hører gjerne fra Dem i sakens anledning.

Vennlig hilsen

Birgit Heyerdahl-Larsen

Gjenpart til lensmann Rolf Stubdal, Adal, 3525 Hallingby.

Avd.:

25/80

Innlevert av:

G.navn: Grøn veld

Behandlet av:

S. & pgd.: Adal p. 1

Mottatt på tekn.avd.: 197 ,

Kommune: Ringebu

Mottatt i retur fra tekn.avd.: 197 ,

Fylke: Busk

Dato	A-nr.	Kons. nr.	Beskrivelse, event. tegning, bemerkninger, anmodning om undersøkelser.	Behandlings- data	X-foto nr.
7/10/25			lmyr - vand søyle vanske ? sigd eske jernbe		

Resultat av undersøkelser og analyser:

Avd.: *men tid*

75/80

Innlevert av: *W SL*

G.navn: *Grønvoll 2 22/7*

Behandlet av:

S. & pgd.: *Hvalø, Edalryd*

Mottatt på tekn.avd.: *7/10* 1975,

Kommune: *Ringsaker*

Mottatt i retur fra tekn.avd.: 197,

Fylke: *Busk*

Dato	A-nr.	Kons. nr.	Beskrivelse, event. tegning, bemerkninger, anmodning om undersøkelser.	Behandlings- data	X-foto nr.
<i>7/10</i>	<i>75/8</i>		<i>Et enesget svand en ranke stke av verstje? en sigd + en eske jernbiter</i>		

Resultat av undersøkelser og analyser:

75/80

Innlevert ved *Leismann*
Rolf Ståldal
adr. _____

I samband med *4/12 gravfunn*
som ble funnet på *Grønsvold* *ådal Bingerste.*
ville vi være takknemlig for å få vite: _____

1. Finnerens navn og adresse: *Torgunn Høe*
Ruke 2037, 3500 Høyersås
2. Gårdens navn, gårdsnr. og bruksnr. : *do -*
3. Gårdeierens navn og adresse: _____
4. Funnstedet: Har det noe særlig navn? *utt. Øst Lørleng*
Hva slags mark og lende (myr, ur utmark osv.)? _____
gravhauger i nærheten
Hvor ligger det i forhold til gården (angi omtr. retning og avstand)? _____
Hvis dette ikke passer, må en angi funnstedet så godt det lar seg gjøre ved terrengmerker (vann, nut, berghammer, vei osv.)
suden
5. Funnforhold:
Hvor dypt ble funnet gjort? _____
Ble det sett noe av interesse (trekullbiter, svart askejord, steinheller osv.)? _____
6. Andre opplysninger (f.eks. tidligere funn, sagn, spor eller tradisjon om gammel bosetning osv.) _____
suden bakkeplanering.

Hvis plassen er for liten, ber vi Dem bruke et tilleggsark.
Sendes tilbake til Universitetets Oldsaksamling.

25/80

I N N B E R E T N I N G

om befaring på Grönvold 272/1, Hval s. Ådal p.,
Ringerike, Buskerud.

På foranledning av oldsaksafunn ved bakkeplanering
var undertegnede på Grönvold 13/8-75. Eierens,
Thorolf Høe, påviste det omtrentlige funnstedet.
Det viste seg at sakene var funnet i den avkjørte
matjordhaugen, og at matjorden senere var kjørt
tilbake på plass. Det hadde ikke vært synlige tegn
til grav på stedet. Jeg gikk over området for om
mulig å finne flere oldsaker, dog uten resultat.
Høe var meget interessert i å få vite noe mer om
funnet.

Noen nærmere terrengbeskrivelse er ikke mulig p.g.a.
bakkeplaneringen.

Oslo, 26. august 1975.

Helge Braathen
Helge Braathen